

Biologisch uitgangsmateriaal in 2004, kan de keten gesloten worden?

Een analyse van de stand van zaken

Anneke Balkema-Boomstra

Nota 231

Biologisch uitgangsmateriaal in 2004, kan de keten gesloten worden?

Een analyse van de stand van zaken

Anneke Balkema-Boomstra

© 2003 Wageningen, Plant Research International B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Plant Research International B.V.

Dit rapport is het resultaat van een studie uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en is tot stand gekomen met medewerking van:

Plant Research International: Anneke Balkema-Boomstra
Praktijkonderzoek Plant en Omgeving: Lubbert van den Brink

Plant Research International B.V.

Adres : Droevendaalsesteeg 1, Wageningen
: Postbus 16, 6700 AA Wageningen
Tel. : 0317 - 47 70 00
Fax : 0317 - 41 80 94
E-mail : post@plant.wag-ur.nl
Internet : <http://www.plant.wageningen-ur.nl>

Inhoudsopgave

	pagina
Samenvatting	
Voorwoord	
1. Inleiding	1
De EU regelgeving	1
Uitwisselbaarheid van rassen	1
Gewassen	1
2. Werkwijze	3
3. De enquête over de rassenkeuze onder 40 BIOM-telers (PPO-AGV)	5
4. De arealen van de biologisch geteelde gewassen en de beschikbaarheid van het uitgangsmateriaal	7
Granen	7
Consumptieaardappelen	7
Suikerbieten	8
Snijmaïs	9
Grasland en klaver	9
Luzerne	11
Overige groenbemestingsgewassen	11
Aardbei	12
Appel	12
Groentegewassen	13
5. Knelpunten bij de productie van biologisch uitgangsmateriaal	15
6. Conclusie	17
Nawoord	19
Bijlage I. EU: 'Draft Commission Regulation (EC) No... '	8 pp.
Bijlage II. The European Seed Association (ESA)	1 p.
Bijlage III. Verslag van een enquête gehouden onder 40 BIOM-telers naar het gebruik van biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal	16 pp.
Bijlage IV. Informatieblad Skal betreffende uitgangsmateriaal	2 pp.

Samenvatting

Overeenkomstig EU-verordening 2092/91 dient in de biologische landbouw het uitgangsmateriaal van biologische oorsprong te zijn. Na 1 januari 2004 zal geen ontheffing worden verleend voor die gewassen waarvan is vastgesteld dat voldoende biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal beschikbaar is.

In deze studie zijn de vraag naar, en het aanbod van biologisch uitgangsmateriaal geïnventariseerd. De vraag naar biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal is afgeleid van het areaal van biologisch geteelde gewassen. Daarnaast zijn 40 biologische telers geïnterviewd. Het aanbod van biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal is geschat op basis van gegevens van de producenten.

Thans wordt bij de grootste gewassen al veelal biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal gebruikt. Uit de studie blijkt dat van alle belangrijke akkerbouw- en groente-gewassen in 2004 voldoende biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal beschikbaar zal zijn. Slechts bij luzerne lijkt de vraag het aanbod te overtreffen. De situatie bij klaver is niet duidelijk omdat geen goede gegevens over het klaver areaal beschikbaar zijn. Mogelijk is hier sprake van een knelpunt. Over de situatie bij de nog kleinere gewassen is geen informatie beschikbaar gekomen; voor deze gewassen zal biologisch uitgangsmateriaal slechts mondjesmaat beschikbaar zijn.

Voorwoord

Overeenkomstig EU-verordening 2092/91 dient in de biologische landbouw het uitgangsmateriaal van biologische oorsprong te zijn. Indien dit niet beschikbaar is, kan tot 1 januari 2004 een ontheffing verleend worden waarmee niet-ontsmet, gangbaar geproduceerd uitgangsmateriaal gebruikt mag worden. Na die datum zal dit niet meer mogelijk zijn, tenzij vaststaat dat aan de behoefte niet voldaan kan worden. Thans is er grote onduidelijkheid over de hoeveelheid biologisch geproduceerd plantaardig uitgangsmateriaal wat op dat moment beschikbaar zal zijn.

Een knelpuntenanalyse door PRI (Steven Groot) in DWK programma 388 in februari 2002 heeft al een groot aantal problemen aangegeven op het gebied van de kwaliteit van het uitgangsmateriaal en de methoden om een goede kwaliteit te waarborgen.

Eveneens in DWK programma 388 heeft PPO Lelystad (Wijnand Sukkel) een enquête gehouden onder de BIOM-deelnemers om hun mening over de kwaliteit van het uitgangsmateriaal voor de biologische teelt te inventariseren. In de enquête werd ook de beschikbaarheid van het uitgangsmateriaal onderzocht. Slechts 10% van de deelnemers heeft in 2001 voor alle gewassen biologisch uitgangsmateriaal gebruikt. Per gewas(sengroep) zijn ook veel beschikbaarheid-problemen gesignaleerd. Daarnaast bleek opkomst en weggroei, dus kwaliteit en vitaliteit van het biologisch uitgangsmateriaal in veel gewassen problematisch. Dit gold ook voor diverse granen waarvan wel voldoende biologisch zaaizaad beschikbaar was.

Beide analyses dekken nog niet het volledige veld van biologisch uitgangsmateriaal waarbij vooral het vegetatief vermeerderd materiaal slecht is onderzocht, terwijl juist daar grote problemen zijn te verwachten. Met name fruit- en boomteelt en de siergewassen sector is slecht onderzocht. Daarom is besloten in het kader van de LNV onderzoekprogramma DWK 342 en DWK 388 een landelijke inventarisatie te maken van de per 1/1/2004 verwachte beschikbaarheid van biologisch plantaardig uitgangsmateriaal voor alle sectoren van de biologische landbouw. Om in te kunnen schatten of de beschikbare hoeveelheden voldoende zullen zijn om de vraag te dekken, zullen ook de gewas-arealen in kaart gebracht worden.

1. Inleiding

De EU regelgeving

In de 'Draft Commission Regulation (EC) No..., laying down rules for the application of derogation with regard to the use of seeds and vegetative propagating material provided for in Council Regulation (EEC) No 2092/91 on organic production of agricultural products and indications referring thereto on agricultural products and foodstuffs', (zie Bijlage I) die in het voorjaar van 2003 door het regelgevend comité Biologische Landbouw in Brussel besproken zal worden, worden gewassen in drie groepen ingedeeld:

- De regeling is, met uitzondering van aardappel, niet van toepassing op vegetatief vermeerderde gewassen. De lidstaten kunnen voor deze gewassen zelf regels opstellen.
- Gewassen waarvan voldoende biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is. Hiervoor kan geen ontheffing verkregen worden. Deze gewassen moeten worden geïdentificeerd en zullen in 'Annex 1' geplaatst worden.
- Gewassen waarvan onvoldoende biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is. Hiervoor is ontheffing mogelijk, indien er geen bruikbaar alternatief is. Dit betreft de zgn. uitwisselbaarheid van rassen. Hiertoe dienen de beschikbare rassen geïdentificeerd te worden. Er kunnen ook klassen zijn waarvoor geen biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is!
- Per land moet een nationale database ingericht worden waarin beschikbaarheid van biologisch uitgangsmateriaal af te lezen is.

Uitwisselbaarheid van rassen

Binnen de te inventariseren gewassen worden verschillende gewastypen onderscheiden, elk met specifieke eigenschappen voor wat betreft geschiktheid voor bepaalde teelt situaties en/of gebruiksdoel. Deze onderverdeling binnen gewassen dient zodanig gekozen te worden dat binnen de te onderscheiden gewastypen de rassen uitwisselbaar zijn. Indien van het gewenste ras geen biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is, maar wel van een ander ras in dezelfde groep, kan geen ontheffing worden verleend. De wijze waarop rassen binnen gewassen worden gegroepeerd is dus uitermate belangrijk! Over de te volgen classificatie moet overeenstemming zijn, in eerste instantie binnen Nederland en daarna op Europees niveau.

In deze studie is gekozen voor classificatie naar gebruiksdoel zoals dat in de rassenlijst voor landbouwgewassen gehanteerd wordt. Inventarisatie van de vraag naar biologisch zaaizaad zal volgens dezelfde classificatie plaatsvinden.

Gewassen

De European Seed Association (ESA; zie Bijlage II) heeft recentelijk de situatie bij de groentegewassen in kaart gebracht. Biologisch geteelde siergewassen beslaan slechts een zeer klein areaal. Om deze redenen beperkt deze inventarisatie zich tot de belangrijkste landbouw- en fruitgewassen:

- Granen
- Aardappel
- Suikerbiet
- Maïs
- Grassen
- Voedergewassen/groenbemesters
- Appel
- Aardbei

NB. Van de vegetatief vermeerderde gewassen valt alleen aardappel onder de EU regelgeving; appel en aardbei vooralsnog niet. De lidstaten kunnen voor deze gewassen zelf regels opstellen.

In Tabel 1 zijn van deze gewassen de Nederlandse arealen in 2001 vermeld.

Tabel 1. *De belangrijkste biologisch geteelde gewassen (arealen in ha; bron CBS).*

Gewas	Biologisch areaal 2001	Areaal in omschakeling	Biologisch + omschakeling	Biologisch %	Totaal areaal 2001
Blijvend grasland	16.710	2.180	18.890	1,9	880.884
Tijdelijke grasland	1.761	324	2.085	1,6	112.090
Zomertarwe	1.306	275	1.581	4,5	28.900
Zomergerst	979	243	1.222	1,5	63.500
Wintertarwe	479	83	562	0,5	95.800
Haver	443	91	534	17,0	2.600
Triticale	402	120	522	7,9	5.120
Rogge	303	128	431	8,4	3.600
Snijmaïs	1.149	277	1.426	0,5	238.700
Lucerne	584	90	674	8,2	7.100
Groenbemesters	125	12	137	3,6	3.450
Suikerbiet	864	117	981	0,8	109.100
Consumptieaardappel	844	67	911	1,1	75.900
Erwt	431	11	442	6,2	7.000
Appel totaal	169	105	274	1,4	11.718
Appel, nieuwe aanplant	6	6	12	0,4	1.590
Aardbei	12	1	13	0,7	1.720
Ui	435	19	454	2,1	20.500
Winterpeen	276	22	298	5,7	4.830
Bloemkool	154	8	162	7,1	2.170
Bewaarkool	80	9	89	5,8	1.380
Bospeen	44	0	44	1,5	3.010

2. Werkwijze

De benodigde hoeveelheden biologisch geproduceerd plantaardig uitgangsmateriaal kunnen worden afgeleid van de gewas arealen. Gegevens over de oppervlaktes biologische landbouw worden jaarlijks verzameld door het Centraal Bureau voor de Statistiek. De CBS-statline database vermeldt zowel het totale areaal, het biologische areaal als het areaal 'in omschakeling' van de belangrijkste land- en tuinbouwgewassen gedurende de laatste 3 jaren. Hierdoor wordt een betrouwbare schatting van het areaal van de hoofdgewassen verkregen. Het areaal van gewassen die ná een hoofdgewas worden geteeld, zoals de groenbemesters, is echter aanzienlijk groter dan aangegeven wordt in de database. Door middel van een enquête onder 40 biologische telers is nagegaan voor welke rassen en/of gewastypen zij een voorkeur hebben zodat de vraag naar bepaalde gewastypen gekwantificeerd kan worden. In de enquête zijn alle geteelde gewassen meegenomen, naast de grote landbouwgewassen zijn dit ook de vollegrondsgroentegewassen. Dit deel van het onderzoek is uitgevoerd door PPO-AGV. Het aanbod van biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal is geschat op basis van gegevens van de producenten. Hiertoe zijn de producenten/vertegenwoordigers van rassen die in de Nederlandse Rassenlijst en/of in de Groene Zadengids vermeld zijn, benaderd met de vraag hoeveel ton zaaizaad c.q. pootgoed van hoeveel rassen zij verwachten in 2004 op de markt te brengen. Vervolgens kunnen vraag en aanbod met elkaar vergeleken worden.

De resultaten van de inventarisatie worden per gewas weergegeven. In een tabel is steeds het areaal van het gewas in drie achtereenvolgende jaren weergegeven. Het in 2004 te verwachten areaal is berekend door het areaal 2001 en het areaal 'in omschakeling' bij elkaar op te tellen. Dit totaal wordt beschouwd als het areaal waarvoor in 2004 biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar dient te zijn. In een tweede tabel is het aanbod van uitgangsmateriaal, zo mogelijk per gewastype, vermeld. Op grond van deze twee tabellen kan worden geconcludeerd of de totale vraag en het aanbod met elkaar in overeenstemming zijn.

De resultaten van de telers enquête zijn in het volgende hoofdstuk kort samengevat, de gedetailleerde gegevens zijn vermeld in Bijlage III.

3. De enquête over de rassenkeuze onder 40 BIOM-telers (PPO-AGV)

In december 2002 is een enquête gehouden onder 40 biologische telers, verspreid over heel Nederland, die in het kader van het BIOM-2-project geselecteerd waren. De telers zijn bezocht door medewerkers van DLV. De enquête m.b.t. het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal was een onderdeel van een grotere enquête waarin vragen gesteld werden over de gehele bedrijfsvoering. Het doel van dit onderdeel van de enquête was bij de telers te informeren of bij de verschillende gewassen, c.q. teeltwijzen/gebruiksdoelen, voldoende biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is. Daarnaast is gevraagd of de teler een ander ras gekozen zou hebben, als van dit andere ras biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal beschikbaar was geweest.

De volgende vragen zijn aan de teler gesteld:

- Welk ras hebt u in 2002 geteeld?
- Hoe groot was het areaal per ras?
- Was het uitgangsmateriaal biologisch vermeerderd?
- Is het uitgangsmateriaal afkomstig uit eigen vermeerdering?
- Is het ras dat geteeld is met biologisch uitgangsmateriaal ook uw voorkeursras (voor 2003)?

In totaal zijn van 36 telers ingevulde enquêteformulieren terug ontvangen. In Bijlage III zijn de resultaten per gewas vermeld. Uit de resultaten van de enquête bleek dat de beschikbaarheid van biologisch uitgangsmateriaal sterk afhankelijk is van het gewas. De onder de geënquêteerden meest geteelde gewassen zijn aardappel (n=25) en zomertarwe (n=21), gevolgd door peen (n=14) en ui (n=10). Alle andere gewassen zijn minder dan 10 x genoemd. In Tabel 2 zijn de belangrijkste gegevens samengevat. Voor peen en ui is het percentage gebruikt biologisch uitgangsmateriaal het geringste: minder dan 50%, bij zomertarwe is dit het hoogste: 85%. Het bleek helaas niet mogelijk de vraag naar bepaalde gewas-types te kwantificeren omdat de telers de vraag naar het areaal per ras meestal onbeantwoord lieten.

Tabel 2. Resultaten telers enquête.

Gewas	Aantal telers	Aantal genoemde rassen	Biologisch uitgangsmateriaal %
Aardappel	25	20	70
Zomertarwe	21	5	85
Peen	14	14	22
Ui	10	5	36
Prei	8	7	75
Suikerbiet	8	3	67

4. De arealen van de biologisch geteelde gewassen en de beschikbaarheid van het uitgangsmateriaal

Granen

Het areaal biologisch geteeld graan is gestaag toegenomen. Vooral in Flevoland zijn zomer- en winter-tarwe en zomergerst sterk gegroeid. In Tabel 3 is de ontwikkeling van de twee grootste graangewassen in de seizoenen 1999 - 2001 weergegeven. Tabel 4 vermeldt het verwachte aanbod aan zaaizaad.

Tabel 3. De ontwikkeling van het areaal biologische zomertarwe en zomergerst (ha, bron CBS).

	Zomertarwe			Zomergerst		
	Totaal	Biologisch	%	Totaal	Biologisch	%
1999	41.142	705	1,71	56.313	536	0,95
2000	16.176	707	4,37	43.537	387	0,89
2001	28.931	1.306	4,51	63.525	979	1,54
2004		1.581			1.222	

Tabel 4. De te verwachten vraag en het aanbod van zaaigranen in 2004.

	Areaal 2004 (ha)	Aanbod voor ha	Aantal rassen
Zomertarwe	1.581	1.000	3
Wintertarwe	562	130	1
Zomergerst	1.222	650	3
Haver	534	240 + ?	1
Triticale	522	voldoende	?
Rogge	431	voldoende	?

Uit de tabellen valt te lezen dat het aanbod de vraag niet zal dekken. Waarschijnlijk komt er meer op de markt dan in deze studie is achterhaald. Bovendien wordt bij de zelfbevruchtende graangewassen, op redelijke schaal zaaizaad voor eigen gebruik geproduceerd. De vraag en het aanbod zullen om deze redenen in werkelijkheid dichter bij elkaar liggen dan de tabel suggereert.

Consumptieaardappelen

Het areaal consumptieaardappelen is per jaar met ongeveer 100 ha toegenomen tot 844 ha in 2001 (Tabel 5). Tabel 6 vermeldt het verwachte aanbod aan pootgoed.

Tabel 5. De ontwikkeling van het areaal biologische consumptieaardappelen aardappelen (ha, bron CBS).

	Consumptieaardappelen		
	Totaal	Biologisch	%
1999	86.265	637	0,74
2000	87.441	725	0,83
2001	75.909	844	1,11
2004		911	

Tabel 6. De te verwachten vraag en het aanbod van pootgoed in 2004.

Rastype	Areaal 2004	Aanbod voor ha	Aantal rassen
Vroeg		200	3
Middenvroeg		730	8
Middenlaat + laat		500	7
Totaal	911	1.430	18

Alhoewel niet alle producenten informatie hebben verstrekt, blijkt uit bovenstaande tabel dat de pootgoed voorziening de behoefte ruimschoots zal dekken. Het rasaanbod is ruim, met name in de middenvroeg en middenlate categorie. Bij aardappel worden dan ook geen problemen verwacht in de pootgoed voorziening.

Suikerbieten

Evenals bij de granen en aardappelen, groeide het suikerbieten areaal de laatste drie jaren met ruim 100 ha per jaar. In 2004 zal het areaal naar verwachting \pm 1000 ha bedragen (Tabel 7).

Tabel 7. De ontwikkeling van het areaal biologische suikerbieten (ha, bron CBS).

	Suikerbieten		
	Totaal	Biologisch	%
1999	119.748	557	0,47
2000	110.998	750	0,68
2001	109.126	864	0,79
2004		981	

Van de aanbodzijde is medegedeeld dat er in 2004 voldoende biologisch geproduceerd zaaizaad op de markt zal zijn (Tabel 8). De productie heeft plaats in Europees verband; de hoeveelheden voor de Nederlandse markt kunnen daarom niet nader gespecificeerd worden.

Tabel 8. De te verwachten vraag en het aanbod van zaaizaad van suikerbiet in 2004.

Rastype	Areaal 2004	Aanbod voor ha	Aantal rassen
Rassen zonder specifieke resistentie		voldoende	?
Rassen met resistentie tegen rhizomanie		voldoende	?
Rassen met resistentie tegen rhizomanie en cercospora		voldoende	?
Totaal	981	voldoende	?

Snijmaïs

Het areaal biologische snijmaïs was in 2001 praktisch gelijk aan dat van het voorgaande jaar. Het areaal 'in omschakeling' is echter relatief groot zodat voor 2004 toch een redelijke stijging wordt verwacht (Tabel 9). Tabel 10 vermeldt het verwachte aanbod aan pootgoed.

Tabel 9. De ontwikkeling van het areaal biologische snijmaïs (ha, bron CBS).

	Snijmaïs		
	Totaal	Biologisch	%
1999	230.746	888	0,38
2000	205.321	1.105	0,54
2001	203.874	1.149	0,56
2004		1.426	

Het totale aanbod van biologisch zaaizaad is groter dan de verwachte vraag. De raskeuze is in de categorieën zeer vroeg en middenvroeg beperkt.

Tabel 10. De te verwachten vraag en het aanbod van zaaizaad van snijmaïs in 2004.

Gewastype	Areaal 2004	Aanbod voor ha	Aantal rassen
Zeer vroeg		150	1
Vroeg		1.550	3
Middenvroeg		250	1
Totaal	1.426	1.950	5

Grasland en klaver

Van alle biologisch geteelde cultuurgewassen beslaat grasland verreweg het grootste oppervlak. Bovendien is de groei gedurende de laatste jaren aanzienlijk geweest en lijkt de 20.000 ha binnen handbereik (Tabel 11).

Tabel 11. De ontwikkeling van het areaal biologisch grasland (ha, bron CBS).

	Blijvend grasland			Tijdelijk grasland		
	Totaal	Biologisch	%	Totaal	Biologisch	%
1999	926.213	11.612	1,25	91.801	1.222	1,33
2000	901.885	14.274	1,58	110.001	1.680	1,53
2001	880.884	16.710	1,90	112.090	1.761	1,57
2004		18.890			2.085	

Uitgaande van een jaarlijkse vernieuwing van 8% van het blijvende grasland en 50% van het tijdelijke grasland, zal in 2004 voor \pm 2500 ha zaaizaad beschikbaar moeten zijn.

Grassen worden eveneens als groenbemester toegepast, naar verwachting zijn dit enkele honderden hectares.

Van het areaal klaver zijn geen CBS gegevens beschikbaar. Aangezien klaver veelzijdig onder een biologisch geteeld graangewas gezaaid wordt, mag verondersteld worden dat het areaal daarvoor \pm 1000 ha bedraagt.

Tabel 12. De te verwachten vraag en het aanbod van zaaizaad in 2004.

Grassoort	Areaal 2004	Aanbod voor ha	Aantal rassen
Engels raaigras			
Diploïd midden		1.414	4
Diploïd laat		850	6
Tetralogie vroeg		125	1
Tetralogie midden		595	3
Tetralogie laat		20	1
Italiaans raaigras		282	2
Totaal grassen		3.286	17
Klaver			
Witte cultuur klaver		1.820	3
Witte weide klaver		10	1
Rode klaver		40	1
Totaal gras + klaver	4.000	5.056	

Het aanbod van grassen is voldoende om de vraag te dekken (Tabel 12). Voor klaver is de situatie gecompliceerder. Ter dekking van de stikstofbehoefte van biologisch grasland is combinatie met klaver belangrijk. Om biologische dierlijke mest meer te kunnen benutten voor akkerbouw zal het aandeel van klaver in graslanden verhoogd worden. Als alle te gebruiken graslandmengsels, zoals in de standaard mengsels, voor 12% (gewichts-) uit klaver bestaan en daarnaast nog 1000 ha klaver als ondergewas wordt uitgezaaid, is er een tekort van \pm 5 ton klaverzaad. Klaverzaad wordt in het buitenland geproduceerd, het succes van die teelt is bepalend voor het aanbod.

Luzerne

Het areaal luzerne schommelde de laatste jaren tussen de 600 en 800 ha (Tabel 13). Ten opzichte van andere gewassen is het aandeel biologische teelt ten opzichte van gangbaar, groot. Op grond van de cijfers lijkt verdere groei niet waarschijnlijk. Luzerne is een meerjarig gewas; indien het gewas twee jaar blijft liggen is er zaaizaad behoefte voor de helft van het areaal.

Tabel 13. De ontwikkeling van het biologisch areaal luzerne (ha, bron CBS).

	Totaal	Biologisch	%
1999	6.408	752	11,74
2000	6.616	792	11,97
2001	7.114	584	8,21
2004		674	

De productie van zaaizaad door zaad- en/of handelshuizen is beperkt en niet voldoende om de vraag te dekken (Tabel 14). Daarnaast wordt biologisch geproduceerd zaaizaad uit het buitenland verhandeld; het is echter niet mogelijk deze hoeveelheden te kwantificeren.

Tabel 14. De te verwachten vraag en het aanbod van zaaizaad in 2004.

	Areaal 2004	Aanbod voor ha	Aantal rassen
Luzerne	337	114	1

Conclusie: de zaaizaadvoorziening bij luzerne zal in 2004 een probleem kunnen zijn.

Overige groenbemestingsgewassen

Het areaal biologisch geteelde groenbemestingsgewassen is volgens CBS gegevens gering (Tabel 15). Er is echter een aanzienlijk areaal van groenbemesters als volggewas. Hierover zijn geen exacte gegevens bekend; schattingen wijzen op ± 1000 ha. Tabel 16 vermeldt het verwachte aanbod aan zaaizaad.

Tabel 15. De ontwikkeling van het areaal groenbemestingsgewassen (ha, bron CBS).

	Totaal	Biologisch	%
1999	2.932	62	2,11
2000	2.615	59	2,26
2001	3.453	125	3,62
2004		137	

Tabel 16. *Het te verwachten aanbod van biologisch zaad in 2004.*

	Aanbod voor ha	Aantal rassen
Bladramenas	330	3
Gele mosterd	2.250	4
Wikke	200	1

Op grond van deze gegevens kan geconcludeerd worden dat het totale aanbod voldoende zal zijn om de vraag te dekken.

Aardbei

Het areaal biologisch geteelde aardbeien is gedurende de laatste jaren constant. Het CBS geeft voor het jaar 2000 een biologisch areaal van 59 ha aan; dit lijkt echter onwaarschijnlijk, gezien de voorgaande en de 'in omschakeling zijnde' arealen.

Tabel 17. *De ontwikkeling van het areaal biologisch geteelde aardbeien (ha, bron CBS).*

	Totaal	Biologisch	%
1999	1.863	13	0,70
2000	1.746	59?	?
2001	1.721	12	0,70
2004		13	

Uitgaande van een herinplant van 50% bedraagt de vraag naar biologische aardbeiplanten \pm 6.5 ha. De hiervoor benodigde aantallen planten van het gewenste ras kunnen alleen geleverd worden indien hiervoor vooraf afspraken gemaakt worden met de leverancier.

Appel

Het areaal biologische appels lijkt zich de afgelopen jaren te stabiliseren; echter, door het relatief grote areaal 'in omschakeling', wordt voor 2004 toch een belangrijke groei verwacht van het totale biologische appel areaal. Dit betreft hoofdzakelijk de zogenaamde 'oude aanplant'. De 'nieuwe aanplant' waarvoor biologisch uitgangsmateriaal gevraagd wordt, is veel kleiner van omvang (Tabel 18).

Tabel 18. *De ontwikkeling van het areaal biologische appelteelt (ha, bron CBS).*

	Oude aanplant			Nieuwe aanplant		
	Totaal	Biologisch	%	Totaal	Biologisch	%
1999	14.191	141	0,99	2.107	25	1,19
2000	12.839	192	1,50	1.980	12	0,61
2001	11.718	169	1,44	1.593	6	0,38
2004		261			26	

Uit de CBS gegevens lijkt in de gangbare teelt jaarlijks $\pm 15\%$ van het areaal opnieuw ingeplant te worden. In de praktijk is dit ongeveer 10% . Verwacht mag worden dat dit percentage voor de biologische teelt daaraan gelijk zal zijn. Bij een biologisch areaal van 261 ha in 2004, is dan vraag naar 26 ha nieuwe aanplant.

De geraadpleegde leverancier verwacht voor het seizoen 2003 - 2004 van zes rassen bomen te kunnen leveren voor in totaal ± 18 ha, in het seizoen 2004 -2005 voor ± 26 ha. De behoefte is daarmee gedekt.

Groentegewassen

In Tabel 19 zijn de arealen van de grootste vollegrondsgroentegewassen weergegeven. Het percentage 'biologisch' en 'in omschakeling' varieert van $0,75\%$ voor spruitkool tot ruim 18% voor krotten. Qua areaal zijn ui, kool en peen de belangrijkste gewassen.

Tabel 19. *Het areaal van de belangrijkste vollegrondsgroentegewassen in 2001 (ha; bron CBS).*

Gewas	Biologisch	In omschakeling	Biologisch + 'in omschakeling'	Biologisch + omschakeling %	Totaal
Zaaiui	342	17	359	2,53	14.200
Plantui	87	2	89	1,70	5.245
Prei	92	6	98	3,04	3.220
Winterpeen	276	22	298	6,16	4.835
Was/bospeen	44	0	44	1,46	3.012
Stambonen	204	12	216	5,89	3.668
Bloemkool	154	8	162	7,45	2.175
Broccoli	76	13	89	8,36	1.064
Bewaarkool	80	9	89	6,41	1.388
Sluitkool	39	1	40	3,95	1.012
Spruitkool	25	8	33	0,75	4.394
Spinazie	101	11	112	9,62	1.164
Witlofwortel	96	4	100	2,65	3.765
Knolselderij	80	0	80	5,73	1.390
Krotten	63	4	67	18,61	360
Sla	37	11	48	4,44	1.082
Tuinbonen	25	0	25	3,21	779

De arealen van de drie belangrijkste glastuinbouwgewassen zijn vermeld in Tabel 20. Bij zowel tomaat als komkommer en paprika is het areaal sinds 1998 gegroeid van minder dan één procent tot respectievelijk $1,31\%$, $2,12\%$ en $1,17\%$ in 2001.

Tabel 20. *Het areaal van de belangrijkste glasgroentegewassen in 2001 (ha; bron CBS).*

Gewas	Biologisch	In omschakeling	Biologisch + 'in omschakeling'	Biologisch + omschakeling %	Totaal
Tomaat	16	2	18	1,47	1.22 ^z
Komkommer	14	0	14	2,12	660
Paprika	14	2	16	1,34	1.19 ^z

Tijdens de studiemiddag biologisch uitgangsmateriaal 'Op weg naar 2004', georganiseerd door Platform Biologica, Stichting Zaadgoed en Plantum NL, d.d. 24 januari 2003, presenteerde de heer Haitsma de resultaten van het ESA onderzoek naar de beschikbaarheid van biologisch geproduceerd zaad van groentegewassen. Van alle in de tabellen vermelde gewassen blijkt meer dan 5% van het zaaizaad biologisch geproduceerd te worden en is dat voldoende om de vraag te dekken. Dit is eveneens het geval bij erwt. Het rassensortiment is met name voor de kleine vollegrondsgewassen en voor paprika beperkt, doch voor de grote gewassen voldoende. De beschikbaarheid van biologisch uitgangsmateriaal is voor deze gewassen dus geen knelpunt.

5. Knelpunten bij de productie van biologisch uitgangsmateriaal

Aan alle producenten van biologisch uitgangsmateriaal is gevraagd de problemen te vermelden. Hieruit zijn enkele knelpunten naar voren gekomen.

- Een belangrijk punt wat voor alle gewassen van toepassing is, is het gebruik van gangbaar, niet-ontsmet, basiszaad c.q. pootgoed voor de productie van biologisch zaaizaad en pootgoed voor de teler. Met andere woorden, waar begint de biologische keten? Zolang er sprake is van het gebruik van 'biologisch zaad' van gangbare rassen zal er voor de producenten van uitgangsmateriaal ontheffing verleend moeten worden om de slag naar biologisch te kunnen maken. Binnen de huidige regelgeving wordt deze ontheffing verleend (zie Bijlage IV: Informatieblad Skal over uitgangsmateriaal). Ook na het ingaan van de EU regeling zal ontheffing t.b.v. de productie van zaaizaad en pootgoed mogelijk moeten zijn. Indien in de toekomst 'biologische rassen' beschikbaar komen, is ontheffing niet meer aan de orde.
- Een soortgelijk probleem wordt gesignaleerd bij het aanleggen van demonstratie velden waarin nieuwe rassen beproefd worden op hun geschiktheid voor de biologische teelt en geen biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is.
- Van kleine gewassen wordt geen biologisch uitgangsmateriaal geproduceerd en is het ook moeilijk of niet in het buitenland op de markt te verkrijgen. Dit is onder andere het geval bij de peulvruchten.
- De certificering van in het buitenland geproduceerd eko-zaad is soms een probleem.
- De normen voor de keuring van biologisch uitgangsmateriaal kunnen afwijken van die van gangbaar uitgangsmateriaal. In sommige gevallen moeten de eisen strenger zijn, in andere gevallen minder stringent.
- Bij de productie van biologisch graszaad wordt het optreden van zwarte roest als probleem genoemd. Om deze reden is de productie hiervan in Nederland beperkt en wordt het zaaizaad uit het buitenland ingevoerd.

6. Conclusie

Het beeld dat uit deze inventarisatie naar voren komt is positief. Van alle belangrijke akkerbouw- en groente-gewassen zal in 2004 voldoende biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal beschikbaar zijn. Thans wordt al bij de grootste gewassen veelal biologisch geproduceerd uitgangsmateriaal gebruikt. Slechts bij luzerne lijkt de vraag het aanbod te overtreffen. De situatie bij klaver is niet duidelijk omdat geen goede gegevens over het klaver areaal beschikbaar zijn. Mogelijk is hier sprake van een knelpunt. Over de situatie bij de nog kleinere gewassen is geen informatie beschikbaar gekomen; voor deze gewassen zal biologisch uitgangsmateriaal slechts mondjesmaat beschikbaar zijn.

Enkele bedrijven laten weten dat zij nu geen biologisch uitgangsmateriaal produceren vanwege de hoge kosten en de onzekere markt. Echter, als de markt aantrekt zullen ook zij biologisch uitgangsmateriaal gaan produceren.

Voor het verkrijgen van informatie over de productie van biologisch uitgangsmateriaal zijn zaad- en handelsfirma's benaderd. Het is aanbevelenswaardig om bij de certificering door de NAK te registreren of een partij uitgangsmateriaal biologisch of gangbaar geproduceerd is. Op deze wijze is snel inzicht te verkrijgen in de geproduceerde hoeveelheden biologisch uitgangsmateriaal.

De voorziening van de biologische telers met biologisch uitgangsmateriaal kan voor de in deze inventarisatie onderzochte gewassen als volgt worden samengevat:

• Granen	waarschijnlijk voldoende
• Aardappel	voldoende
• Suikerbiet	voldoende
• Mais	voldoende
• Grassen	voldoende
• Voedergewassen/groenbemesters	twijfelachtig
• Appel	voldoende
• Aardbei	voldoende mits op contract

Nawoord

De opzet van de inventarisatie is besproken met een begeleidingscommissie, bestaande uit: Mw. E.T. Lammerts van Bueren (Louis Bolk Instituut), Mw. A. van de Hurk en Dhr. M. Zwaan (Plantum) en Dhr. G.J.M. Schroën (Expertise Centrum-LNV). Vanuit Plant Research International is de studie ondersteund door Steven P.C. Groot en Hub Löffler.

Bijna alle benaderde bedrijven hebben informatie geleverd over de geraamde beschikbare hoeveelheden biologisch uitgangsmateriaal. Dank hiervoor gaat uit naar: Agrifirm, Advanta Seeds, Barenbrug Holland, Bioselect, Cebeco Seeds, Ekova, Henri Fleuren BV, Force Limagrain, Joordens Zaadhandel, Kuhn en Co, KWS Benelux, C. Meijer, R. Murray, Van Dijke Semo, Zelder BV en de European Seed Association.

Bijlage I.

EU: 'Draft Commission Regulation' (EC) No... '

EN

AGRI/02/61449.(rev1b_en)

(Working document)

Draft

COMMISSION REGULATION (EC) No ../...

of [...]

laying down rules for the application of the derogation with regard to the use of seeds and vegetative propagating material provided for in Council Regulation (EEC) No 2092/91 on organic production of agricultural products and indications referring thereto on agricultural products and foodstuffs

Draft

COMMISSION REGULATION (EC) No ../...

of [...]

laying down rules for implementing the application of the derogation with regard to the use of seeds and vegetative propagating material provided for in Council Regulation (EEC) No 2092/91 on organic production of agricultural products and indications referring thereto on agricultural products and foodstuffs

THE COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES,

Having regard to the Treaty establishing the European Community,
Having regard to Council Regulation (EEC) No 2092/91 of 24 June 1991 on organic production of agricultural products and indications referring thereto on agricultural products and foodstuffs¹, as last amended by Regulation (EC) No 473/2002², and in particular Article 6(3) thereof,

Whereas:

1. Article 6(3) of Council Regulation (EEC) No 2092/91 provides for a derogation by which Member States may authorise, during a transitional period expiring on 31 December 2003, the use in organic production of seeds and vegetative propagating material not produced by the organic production method, where the producers are unable to obtain organic propagating material.
2. According to Article 6(3)(b) second and third indent, the Commission may decide to maintain the aforesaid derogation, in which case it shall introduce procedural rules and criteria for the application of the maintained derogation.
3. It is clear that for most species grown within the Community, there will not be adequate amounts of organically produced seeds available after 31 December 2003.
4. It is therefore necessary to maintain the possibility for using seed and vegetative propagating material from non-organic farming if it is not possible to obtain seed and vegetative propagating material produced by the organic production method, in order to avoid a situation where users cannot obtain on the market seeds or propagating material which fulfils the requirements set out for organic production.
5. It is foreseen that there for some species will be adequate amounts of organically produced seeds available in the future. For those species it should not be possible to use seed and vegetative propagating material from non-organic farming. Accordingly, a list of the species excluded from the scope of the derogation is to be established in Annex I of the present Regulation.
6. It is important to make the supply and demand for seed produced from the organic production method more transparent in order to stimulate an increased production and use of seed and seed potatoes produced by the organic production method.
7. Each Member State should therefore ensure that a database, where seed and seed potatoes produced by the organic production method can be registered, is established and is made available to the users.

¹ OJ L 198, 22.7.1991, p. 1
² OJ L 75, 16.03.2002, p.21

8. The application of the derogation with regard to vegetative production material should fall under the discretion of the Member States, until appropriate criteria can be adopted at Community level, in the light of the experience drawn from the application of the detailed rules applicable to seed and seed potatoes.
9. Each Member State should ensure the publication of a report on their granting of authorisations, for the information of all stakeholders, Member States and the Commission.
10. The measures provided for in this Regulation are in accordance with the opinion of the Committee set up in accordance with Article 14 of Council Regulation (EEC) No 2092/91,

HAS ADOPTED THIS REGULATION:

Article 1

1. The present regulation maintains the derogation provided for in Article 6(3)(a) of Council Regulation (EEC) No 2092/91, according to which Member States may authorise the use of seeds and vegetative propagating material not obtained by the organic production method, in so far that seed users can show to the satisfaction of the inspection body or authority of the Member State that they were unable to obtain an appropriate variety of the species in question produced in conformity with Article 6(2) of that Regulation.
2. The procedural rules and criteria established in the present regulation with regard to the application of the derogation shall apply to seed and seed potatoes only.

Article 2

For the purpose of this Regulation:

1. Supplier of seed shall mean an operator who sells seed or seed potatoes to farmers.
2. A subgroup of species shall mean a group of varieties with the same growing characteristics (e.g. early, middle or late potatoes).

Article 3

1. For species which do not figure in Annex I of the present regulation Member States may, pursuant to the procedure set out in article 7, authorise the use of seeds and seed potatoes not obtained by the organic production method only if these seeds and seed potatoes are:
 - not treated with plant protection products, other than those accepted for treatment of seeds in Annex II, part B of Regulation (EEC) n° 2092/91, unless chemical treatment is prescribed for phytosanitary reasons by the competent authority in the Member State for all varieties of a given species in the area in question, and
 - produced without the use of genetically modified organisms and/or any products derived from such organisms.

Article 4

Member States may designate a body or authority, which is under its supervision, for the granting of authorisations.

Article 5

Annex I of the present regulation shall cover species of seed and seed potatoes for which it is established, in accordance with the procedure laid down in Article 14 of Council Regulation (EEC) No 2092/91, that they are available in all parts of the Community, in quantities which satisfy the needs of the organic production sector. Species listed in annex I are not entitled to authorisations specified in article 7.

Article 6

1. Each Member State shall ensure that a computerised database are established listing the available varieties of seeds and seed potatoes on its territories obtained by the organic production method prescribed in Article 6(2) of Regulation (EEC) n° 2092/91.
2. The database shall be administrated either by a competent authority in the Member State or by a body designated for this aim by the Member State. Member States may also designate a competent authority or a private body in another Member State.
3. Each Member State shall inform the Commission and the other Member States of the competent authority or private body designated to manage the database.
4. A variety of seed or seed potatoes shall be registered in the database at the request of the supplier.
5. Any species of seed or seed potatoes, which does not figure in the database, shall be considered as unavailable with regard to the application of the derogation.
6. The Member States shall decide for which period of the year the database is to be regularly updated for each species or group of species cultivated on its territory.
7. Each registration may be subject to the levying of a fee, which shall represent the cost of introducing and maintaining the information in the database. The fee may be fixed in proportion to the quantities made available by each company. The Member States shall approve the level of the fee practised by the authority or private body they have designated for managing the database.
8. The registration of a seed requires that the supplier:
 - (a) demonstrates, on the basis of a declaration from the inspection body or authority referred to in article 9 of Regulation (EEC) No 2092/91, that the seed or seed potatoes is obtained by the organic production method in conformity with the requirements laid down in Article 6(2) of that Regulation;
 - (b) demonstrates that the seed complies with the general requirements applicable to seed and reproductive material in the Member State where it will be used;
 - (c) makes available all the information required under paragraph 11; and takes the engagement to update this information, at the request of the manager of the database or whenever such updating is necessary to ensure that the information remains reliable.
9. For each registered variety and for each supplier, the database shall contain at least the following information:
 - (a) the official nomination under which the variety is marketed;
 - (b) the name, address, telephone number, fax number and if possible the e-mail address under which an order for material can be placed with the supplier or his representative;
 - (c) the area where the supplier can deliver, on his own expense, the material to the user;
 - (d) the date from which the seed and seed potatoes will be available;
 - (e) the name of the inspection body or authority referred to under point (a) of paragraph 10;
 - (f) results from tests of the variety provided by the supplier in cases where the variety is not registered in the national catalogue of seeds.

The supplier of seed must inform the manager of the database if any of the registered varieties are not longer available and the manager of the database must then remove the registration from the database
10. The manager of the database may, after approval by the Member State, refuse a supplier's application for registration of a variety if:
 - (a) the variety is not registered in the national catalogue of seeds and results from tests provided by the supplier, covering a least tree growing seasons, have not shown that the variety was appropriate for the area for which the supplier wants to register the variety, or
 - (b) the supplier is not able to communicate with the users of the seed in at least one of the official languages of the Member State concerned.
11. The information of the database shall be available though the Internet, free of cost, to the seed users and to the public. The Member States can decide that producers who are registered as organic producers or in conversion to organic production, at written request, shall obtain an extract of data concerning one or several groups of species from the database manager.

12. The Member State shall ensure that all producers who are registered as organic producers or in conversion to organic production are informed, at least once a year, about the system and how to obtain the information in the database.

Article 7

1. Authorisation to use seeds and seed potatoes not obtained by the organic production method in accordance with article 3 may only be granted if the species or subgroups of species are not listed in annex I of this regulation and in the following situations:
 - (a) If the species or subgroup of species which the producer wants to obtain is not registered in the database for delivery in due time before sowing or planting in the area where the seed is to be used, or if the supplier is unable to deliver the material to the holding of the user.
 - (b) If the species or subgroup of species which the producer wants to obtain is registered in the database, but where the producer is able to justify that none of the varieties in the registered group satisfies his requirements. The justification shall be based either on scientific evidence related to disease resistance, practical experience on the farm from earlier years or market requirements (quality type, season type, processing type) and must be of significant importance.
 - (c) If the species or subgroup of species which the producer wants to obtain is registered in the database, but the producer wants to produce certified seed and therefore needs certified seeds of an earlier generation of the variety in question.
 - (d) If it is justified by research or variety conservation purposes agreed by the Member State.
2. The authorisation shall be granted before the sowing of the crop.
3. Authorisation may only be granted during periods for which the database is updated in accordance with Article 6(8) of the present regulation.

Article 8

1. The body designated to grant authorisations under the derogation in article 7 shall register all authorisations, and shall in an anonymous form make this information available to the manager of the database before 1 November each year.
2. The Manager of the database shall, before 31 December each year, publish a report on the authorisations given according to article 7 and decisions according to article 6(13). The report shall, for each species concerned by an authorisation, contain the following information:
 - the Latin name of the species and eventual the name of the subgroup,
 - the official nomination of the variety,
 - the justification for the application indicated by a reference to article 7(a), 7(b), 7(c) or 7(d),
 - the total number of authorisations,
 - the total quantity involved,
 - the eventual chemical treatment for phytosanitary reasons, as referred to in Article 3(1), first indent,
 - where a request for registration has been refused under Article 6(13) of the present regulations, the report shall state the reasons for the refusal.
3. At request, detailed information on authorisations granted in individual cases shall be made available to any Member State or to the Commission.

Article 9

This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the *Official Journal of the European Communities*.

It shall apply from 1 January 2004.

This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States.

Done at Brussels, [...]

For the Commission
[...]
Member of the Commission

I-8

ANNEX 1

(empty)

Bijlage II.

The European Seed Association (ESA)

When the Common Agricultural Policy was implemented and the respective series of Common Market Organisations were introduced from the beginning of the early 1960s, also seeds of agricultural and horticultural species became regulated by a number of seed marketing Directives. At the same time, the seed industry, which historically always had been a highly regulated and controlled business also at the level of regions and nation states as well as by intra-industry agreements, felt the need to organise structures that would match the new powers and provisions of the European Community.

So in 1961 COSEMCO (Seed Trade), in 1964 ASSOPOMAC (Potato Breeders), in 1970 AMUFOC (Forage Seed Production) and in 1977 COMASSO (Plant Breeders) were founded, each representing important parts of the plant breeding, seed production and marketing chain.

In 1998, the organisational structure of the European Seed Associations was created as a common roof of the still existing four European Associations as well as representing already a number of individual vegetable seed companies. It was soon felt that in view of the changing political and administrative environment and the multitude of common tasks and interests, an even closer integration would be needed in order to keep up with the increasing pace of legislative developments at the EU as well as the international level.

The new ESA European Seed Association was founded in November 2000 and merges the former members, i.e. associations as well as individual companies into one single EU wide organisation representing the totality of the European seed industry active in research, breeding, production and marketing of seeds.

By Royal Decree of 2nd April 2002 ESA has been granted the legal status of non-profit International Association (AISBL) following Belgian Law of 25th October 1919 as last amended by law of 30th June 2000.

History:

1961: COSEMCO

1964: ASSOPOMAC

1970: AMUFOC

1977: COMASSO

1998: European Seed Associations

2000: ESA European Seed Association

Bijlage III.

Verslag van een enquête gehouden onder 40 BIOM-telers naar het gebruik van biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal

Lubbert van den Brink
PPO-AGV Lelystad

In december 2002 is een enquête gehouden onder 40 biologische telers, verspreid over heel Nederland, die in het kader van het BIOM-2-project geselecteerd waren. De telers zijn bezocht door medewerkers van DLV. De enquête m.b.t. het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal was een onderdeel van een grotere enquête waarin vragen gesteld werden over de gehele bedrijfsvoering. Het doel van de enquête m.b.t. het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal was om bij de telers te inventariseren of er bij de verschillende gewassen, c.q. teeltwijzen/ gebruiksdoelen, voldoende biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is en ook of de teler liever een ander ras gekozen zou hebben, maar dat van dit andere ras geen biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal beschikbaar was.

De volgende vragen zijn aan de teler gesteld:

- Welk ras hebt u in 2002 geteeld?
- Hoe groot was het areaal per ras?
- Was het uitgangsmateriaal biologisch vermeerderd?
- Is het uitgangsmateriaal afkomstig uit eigen vermeerdering?
- Is het ras dat geteeld is met biologisch uitgangsmateriaal ook uw voorkeursras (voor 2003)?

In totaal zijn van 36 telers ingevulde enquêteformulieren terug ontvangen. Uit de resultaten van de enquête bleek dat het al dan beschikbaar zijn van biologisch uitgangsmateriaal sterk afhankelijk was van het gewas. Daarom is in onderstaande tabellen per gewas het resultaat samengevat. Binnen elk gewas zijn de rassen, zoveel mogelijk per teeltwijze of teeltdoel gegroepeerd. Op deze wijze valt af te leiden of er van elke teeltwijze of teeltdoel voldoende biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is. Op de vraag naar de grootte van het areaal waarop een bepaald ras was geteeld, is te weinig respons gekomen, zodat hieraan in het onderstaande geen aandacht wordt besteed. Op een aantal vragen hebben de telers geen antwoord gegeven. Dit is in de tabellen weergegeven d.m.v. vraagtekens.

Wintertarwe

Door 5 telers werd wintertarwe geteeld. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Baktarwe				
Kampa	2	0	0	n.v.t.
Residence	1	0	0	n.v.t.
Folio	1	0	0	n.v.t.
Cardos	1	0	0	n.v.t.
Drifter	1	0	0	n.v.t.
Voertarwe				
Virtuose	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	7	0 (0%)	0	

Zomertarwe

Door 21 telers werd zomertarwe geteeld. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Betere Baktarwe				
Lavett	16	14 (+1?)	1	8 (+15?)
Baktarwe				
Melon	7	5	0	?
Vignet	1	1	1	?
Baldus	1	1	0	?
Pasteur	1	1	0	?
Totaal (en %)	26	22 (85%)	2 (8%)	8 (36%)

Zomergerst

Door 5 telers werd zomergerst geteeld. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Goed bruikbare brouwerstrassen				
Barke	2	0	0	n.v.t.
Bruikbare brouwerstrassen				
Madonna	1	1	0	?
Prestige	1	0	0	n.v.t.
Video	1	1	0	1
Totaal (en %)	5	2 (40%)	0	1 (50%)

Haver

Door 4 telers werd haver geteeld. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Gigant	3	2	0	(2?)
Dual	1	1		(1?)
Totaal (en %)	4	3 (75%)	0	

Winterrogge

Door 1 teler werd winterrogge geteeld. Het betrof het ras Nikita, waarvoor niet-biologisch zaaizaad was gebruikt.

Triticale

Door 4 telers werd triticale geteeld. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Binova	3	3	1	1 (+2?)
Caio	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	4	3 (75%)	1	1 (33%)

Spelt

Door 2 telers werd spelt geteeld. Er werden twee rassen gebruikt, Roquin en Krankenhorn, waarvoor niet-biologisch vermeerderd zaaizaad was gebruikt

Grassen en klavers

Door 2 telers werd graszaad geteeld. Er werden twee rassen gebruikt, Barfort en Tomaso, waarvoor niet-biologisch vermeerderd zaaizaad was gebruikt.

Door drie telers werden gras/klavermengsels gebruikt. Hiervan was in 1 geval biologisch vermeerderd zaad gebruikt (Gambian; Engels raaigras) en Huia (witte klaver); in de andere twee gevallen betrof het niet-biologisch vermeerderd zaaizaad.

Door 1 teler werd Italiaans raaigras gebruikt, het ene ras, Bartissimo, wel met biologisch vermeerderd zaaizaad; het andere ras, Tedi, niet.

Eén teler gaf op witte klaver als groenbemester onder zomertarwe te hebben gezaaid. Hiervoor werd het ras Alice gebruikt dat biologisch vermeerderd was.

Luzerne

Er waren 3 telers die luzerne hadden geteeld. Twee telers hebben geen rasnaam doorgegeven; 1 teler gebruikte het ras Mercedes. In alle drie gevallen was niet-biologisch vermeerderd zaad gebruikt.

Bladrammenas

Er waren drie telers die bladrammenas teelden. Twee telers gaven een rasnaam op: Colonel, respectievelijk Wirosa. Bij geen van de telers was biologisch vermeerderd zaaizaad gebruikt.

Snijmaïs en korrelmaïs

Er waren 6 telers die maïs teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Snijmaïs				
Symphonie	1	1	0	?
Banguy	1	0	0	n.v.t.
Onbekend ras	2	1	0	?
Korrelmaïs				
Symphonie	1	1	0	1
Ohio	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	7	3 (43%)	0	1 (33%)

Aardappelen

Er waren 25 telers die aardappelen teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Consumptieaardappelen vroeg vers				
Junior	5	5	0	1 (+4?)
Dore	1	1	0	1
Parel	2	0	0	n.v.t.
Arinda	1	0	0	n.v.t.
Timate	1	1	1	?
Agata	1	1	0	?
Consumptieaardappelen laat vers				
Raja	3	3	2	1
Sante	8	8	6	2 (+5?)
Gasore	1	1	1	0
Ditta	3	3	0 (+1?)	0 (+1?)
Eba	3	3	0	(3?)
Escort	3	2	2 (+1?)	0 (+1?)
Cosmos	1	0	0	n.v.t.
Nicola	1	1	0	?
Raja	2	2	2	1
Bimonda	1	0	0	0
Fritesaardappelen				
Remarka	5	4	1	1 (+1?)
Agria	8	8	3	1 (+3?)
Aziza	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	61	43 (70%)	18 (30%)	8 (20%)

Suikerbieten

Er waren 8 telers die suikerbieten teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Met rhizomanie-resistentie				
Cynthia	5	5	n.v.t.	(5?)
Trinidad	3	1	n.v.t.	?
Resistentie tegen rhizomanie en cercospora				
Crestor	1	0	n.v.t.	?
Totaal (en %)	9	6 (67%)	n.v.t.	

Voederbieten

Er was 1 teler die voederbieten teelde. Het gebruikte ras was Kyros, waarvan niet-biologisch vermeerderd zaaizaad was gebruikt.

Cichorei

Er was 1 teler die cichorei teelde. Het gebruikte ras was Fredonia nova, waarvan niet-biologisch vermeerderd zaaizaad was gebruikt.

Uien

Er waren 10 telers die zaaiuien teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Nigel	1	1	0	1
Hyskin	5	1	0	(1?)
Hysam	2	1	0	(1?)
Onbekend ras	1	1	0	(1?)
Gele uien				
Summit	1	0	0	(1?)
Stamford	1	0	0	(1?)
Totaal (en %)	11	4 (36%)	0	1 (25%)

Plantuinen

Er waren 4 telers die plantuinen teelden. Ze gebruikten 2 rassen: Sturon (3 keer) en Setton (1 keer). Van Setton was biologisch uitgangsmateriaal gebruikt; van Sturon in 2 gevallen ook, voor de derde teler was het niet bekend of het uitgangsmateriaal biologisch vermeerderd was.

Sjalotten

Er waren twee telers die sjalotten teelden. De ene teler koos het ras Matador (zaaisjalotten; niet biologisch vermeerderd); de andere teler het ras Red Sun (plantsjalotten, waarbij het niet bekend was bij de teler of het plantmateriaal biologisch vermeerderd was.

Peen

Er waren 14 telers die peen teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Bristol	1	0	0	n.v.t.
Nerac	7	1	0	?
Nepal	2	0	0	n.v.t.
Berlanda	2	1	0	?
Natalja	1	0	0	n.v.t.
Nebulja	1	0	0	n.v.t.
Vitana	1	0	0	n.v.t.
Narbonne	2	1	0	?
Bangor	1	1	0	?
Vroege peen				
Yukon	1	0	0	n.v.t.
Winterpeen				
Maestro	1	1	0	1
Bospeen				
Mokum	1	0	0	n.v.t.
Damco	2	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	23	5 (22%)	0	2 (40%)

Prei

Er waren 8 telers die prei teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Alcazar	1	1	0	1
Durina	1	1	0	1
Flextan	4	2	0	(2?)
Apollo	4	3 (+1?)	0	1 (+2?)
Upton	1	1	0	1
Farinto	1	1	0	?
Onbekend ras	2	1	0	?
Herfstprei				
Roxton F1	1	1	0	?
Winterprei				
Onbekend ras	1	1	0	?
Totaal (en %)	16	12 (75%)	0	4 (33%)

Spruitkool

Er waren 3 telers die spruitkool teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Cyrus	1	1	0	0
Rivenche	1	0 (+ 1?)	0	n.v.t.
Nautic	2	0 (+ 1?)	0	n.v.t.
Claudius	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	6	1 (17%)	0	

Broccoli

Er waren 2 telers die Broccoli teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Marathon	2	1	0	?
Lord	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	3	1 (33%)	0	

Witte kool

Er waren 4 telers die witte kool teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Zomerteelt				
Perfecta	1	1	0	?
Bewaarkool				
Rivera	3	3	0	(3?)
Impuls	1	0	0	n.v.t.
Bingo	1	1	0	(1?)
Lennox	1	(+ ?)	0	n.v.t.
Kronos	2	1	0	?
Totaal (en %)	9	6 (67%)	0	

Chinese kool

Er waren 3 telers die Chinese kool teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Yamiko	1	(1?)	0	n.v.t.
Manoko	1	1	0	1
Nikko	1	(1?)	0	n.v.t.
Nerva	1	(1?)	0	n.v.t.
Bilco	2	(2?)	0	n.v.t.
Totaal (en %)	3	1 (33%)	0	1 (100%)

Bloemkool

Er waren 4 telers die bloemkool teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Zomer/herfstteelt				
Amerigo	2	1 (+1?)	0	?
Freedom	1	1	0	?
Magellan	2	(2?)	0	n.v.t.
Fremont	3	1 (+2?)	0	1
Skywalker	2	(1?)	0	n.v.t.
Aviso	1	1	0	0
Fargo	1	(1?)	0	n.v.t.
Totaal (en %)	12	4 (33%)	0	1 (25%)

Rode kool

Er waren 4 telers die rode kool teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Zomer/herfstteelt				
Maestro	1	1	0	?
Autoro	1	1	0	?
Bewaarkool				
Lectro	1	1	0	?
Vitaro	1	1	0	?
Roxy	2	2	0	?
Subaro	2	2	0	?
Roderick	1	0	0	?
Totaal (en %)	9	8 (89%)	0	

Savooie kool

Er waren 4 telers die savooie kool teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Zomerteelt				
Brasa	1	1	0	?
Bewaring			0	?
Visa	2	1	0	?
Firensa	1	1	0	?
Sabrosa	1	1	0	?
Tarvoy	2	2	0	?
Rettosa	1	0	0	?
Totaal (en %)	8	6 (75%)	0	

Spitskool

Er waren 2 telers die spitskool teelden. Beiden gebruikten het ras Dutchy, in beide gevallen werd biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal gebruikt. 1 teler gaf aan een ander ras te zullen kiezen.

Boerenkool

Er waren 3 telers die boerenkool teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Janesco	1	1	0	?
Reflex	1	1	0	?
Jansyco	1	1	0	?
Rustico	1	1	0	1
Buffalo	1	1	0	1
Totaal (en %)	5	5 (100%)	0	2 (40%)

Koolraap

Er waren 2 telers die koolraap teelden. Beiden hadden het ras Helior geteeld, in beide gevallen biologisch uitgangsmateriaal.

Sla

Er waren 4 telers die sla teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Jubila	1	0	0	n.v.t.
Barcelona	1	1	0	1
Fortunas	1	1	0	1
IJssla				
Stellion	1	(1?)	0	n.v.t.
Elenas	2	(2?)	0	n.v.t.
Miluna	1	(1?)	0	n.v.t.
Talia	1	1	0	1
Campionas	1	1	0	0
Koket	1	(1?)	0	n.v.t.
Totaal (en %)	10	4 (40%)	0	3 (75%)

Andijvie

Er waren 2 telers die andijvie teelden. Beide telers teelden Nuance, in beide gevallen was biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal gebruikt. 1 teler gaf aan weer Nuance te zullen kiezen.

Spinazie

Er waren 6 telers die spinazie teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Dolfin	1	1	0	1
Puma	1	(?)	0	?
Eagle	1	1	0	?
Whale	1	0	0	n.v.t.
Ballet	1	0	0	n.v.t.
Najaarsspinazie				
Wehl	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	6	2 (33%)	0	

Sperziebonen

Er waren 3 telers die sperziebonen teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Montano	2	1	0	1
Sonate	1	0	0	n.v.t.
Merkana	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	4	1 (25%)	0	1 (100%)

Knolselderij

Er waren 5 telers die knolselderij teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Prinz	2	1	1	?
President	1	1	1	?
Briljant	2	2	0	2?
Ilona	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	6	4 (67%)	0	

Selderij

Er was 1 teler die selderij teelde: het ras Tallutah. Van dit ras was geen biologisch vermeerderd zaaizaad gebruikt.

Pompoen

Er waren 5 telers die pompoen teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Uchikikuri	4	3	1	(3?)
Sweet mama	2	0	1	n.v.t.
Vitalis	1	1	0	?
Totaal (en %)	7	4 (57%)	0	

Courgette

Er waren 4 telers die courgette teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Cora	2	0 (+1?)	0	n.v.t.
Tosca	1	0	0	n.v.t.
Green storve	1	1	0	1
Totaal (en %)	4	1 (25%)	0	1 (100%)

Knolvenkel

Er waren 2 telers die knolvenkel teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Atos	2	0 (+1?)	0	n.v.t.
Orion	1	0	0	n.v.t.
Floro	1	1	0	n.v.t.
Rondo	2	2	0	1 (+1?)
Totaal (en %)	6	3 (50%)	0	1 (33%)

Asperge

Er was 1 teler die asperge teelde. Hij gebruikte twee rassen, Gynlim en Backlim. Bij beide rassen was niet-biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal gebruikt.

Witlof

Er waren 3 telers die witlof teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Focus	2	0	0	n.v.t.
Vintor	1	0	0	n.v.t.
Platine	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	4	0 (0%)	0	

Rode bieten

Er waren 8 telers die rode bieten teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Pablo	5	2 (+1?)	0	(2?)
Bejo 2503	1	0	0	n.v.t.
Boro	3	1 (+1?)	0	?
Red Cloud	1	0	0	n.v.t.
Kogel 2 Vitalis	1	1	0	?
Totaal (en %)	11	4 (36%)	0	

Wortelpeterselie

Er was 1 teler die wortelpeterselie teelde: Fakir, waarvan niet-biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal was gebruikt.

Suikermais

Er waren 5 telers die suikermais teelden. De uitslag was als volgt:

Ras	Aantal keer dat ras gekozen werd	Aantal keer dat biologisch uitgangsmateriaal gebruikt werd	Aantal keer dat het uitgangsmateriaal zelf vermeerderd was	Aantal keer dat het ras dat biologisch vermeerderd was ook het voorkeursras was
Tasty sweet	2	0	0	n.v.t.
Challenger	1	1	0	?
Sweet Nugget	1	1	0	?
Extra Early Sweet	1	0	0	n.v.t.
Totaal (en %)	5	2 (40%)	0	0

Zonnebloem

Er was 1 teler die zonnebloemen teelde: Sunbright en Moonbright. Van beide rassen was niet-biologisch vermeerderd zaad gebruikt.

Artisjok

Er was 1 teler die artisjok teelde: Scolynus (voor de bloemen) en Canus de Bretagne (voor de groente). Alleen van Canus de Bretagne was biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal gebruikt. De teler gaf aan dat dit ook zijn voorkeursras was.

Tulpen

Er was 1 teler die tulpen teelde. Er werden diverse rassen gebruikt, waarvoor hij biologisch uitgangsmateriaal gebruikt (eigen vermeerdering).

Discussie en conclusies

Bij een aantal gewassen is het aantal telers erg klein, zodat voor deze gewassen geen betrouwbare conclusies getrokken kunnen worden. Voor deze gewassen geeft de enquête hoogstens een indicatie.

De beschikbaarheid van biologisch uitgangsmateriaal hangt erg sterk af van het gewas. Globaal zijn er 4 groepen gewassen te onderscheiden (met tussen haakjes de gewassen waaraan maar 1 à 2 gegevens ten grondslag liggen):

- 75% en meer gebruik van biologisch uitgangsmateriaal: zomertarwe, haver, triticale, prei, rode kool, savooie kool, boerenkool, plantuien, (spitskool, koolraap, andijvie en tulpen).
- 50-75% gebruik van biologisch vermeerderd uitgangsmateriaal : aardappelen (geen verschil tussen bestemmingen), suikerbieten, witte kool, knolselderij en pompoen en knolvenkel.
- 0 –50% gebruik van biologisch vermeerde uitgangsmateriaal: zomergerst, maïs (snijmaïs en korrelmaïs), grassen en klavers, uien, peen, spruitkool, broccoli, Chinese kool, bloemkool, sla, spinazie, sperziebonen, courgette, rode bieten, suikermaïs, (artisjok en sjalotten).
- 0% gebruik van biologisch vermeerde uitgangsmateriaal: wintertarwe, winterrogge, luzerne, bladrammenas, witlof, (voederbieten, cichorei, selderij, wortelpeterselie en zonnebloem en spelt).

Ten aanzien van vraag of telers tevreden waren met hun raskeuze als ze biologisch vermeerderd zaaizaad hadden gebruikt, blijkt dat veel telers deze vraag onbeantwoord hebben gelaten. Blijkbaar staan ze altijd open voor nieuwe, betere rassen. Bij zomertarwe bleek dat een redelijk percentage telers tevreden met het gekozen ras (in 36% van de gevallen). Dit gold ook voor aardappelen (20%). Daarnaast waren er bij aardappelen ook een aantal telers die aangaven dat een ander ras hun voorkeur had (10% van de gevallen). Bij alle overige gewassen waren er wel incidenteel telers die aangaven hetzelfde ras weer te zullen kiezen of dat een ander ras de voorkeur had, maar deze gegevens zijn te beperkt om conclusies aan te verbinden.

Bijlage IV.

Informatieblad Skal betreffende uitgangsmateriaal

Gebruik zaad en uitgangsmateriaal in de biologische teelt

Ontheffing gebruik gangbaar zaaizaad en vegetatief teeltmateriaal voor de biologische teelt tot en met 31 december 2003.

Vermeerdering ten behoeve van de biologische teelt

Beperkte mogelijkheden voor vermeerdering in grond in omschakeling.

Gebruik zaad en uitgangsmateriaal in de biologische teelt

Al het uitgangsmateriaal voor de teelt van gewassen, zoals zaaizaad, plantgoed, stekken en pootgoed, moet van biologische oorsprong zijn. Dit houdt in dat het biologisch geteeld moet zijn en daarna niet ontsmet zijn of behandeld met chemisch- synthetische middelen.

Ontheffing gebruik gangbaar zaaizaad en vegetatief teeltmateriaal voor de biologische teelt tot en met 31 december 2003.

Wanneer u geen biologisch uitgangsmateriaal van een geschikt ras kunt verkrijgen, kan na toestemming van Laser (via Skal) niet-ontsmet (blank) gangbaar zaaizaad en vegetatief teeltmateriaal (pootgoed, stekken, enten) worden gebruikt. Skal hanteert ondermeer de Groene Zaden Gids (Stichting Zaadgoed en Louis Bolk Instituut) bij de beoordeling van de aanvraag voor gebruik van gangbaar zaaizaad en vegetatief teeltmateriaal.

Voor plantgoed geldt dat het wel volgens de biologische productiemethode moet zijn opgekweekt en bestaat géén ontheffingsmogelijkheid. Onder plantgoed wordt verstaan, jonge planten die bestemd zijn om te worden geplant voor de teelt van gewassen.

Bij Skal kunt u een formulier verkrijgen om de ontheffing voor gebruik van gangbaar zaaizaad of vegetatief teeltmateriaal aan te vragen. Deze ontheffingsmogelijkheid loopt tot en met 31 december 2003. Bij gebruik van gangbaar uitgangsmateriaal is een gentechnologievrij-verklaring vereist. Voor NAK-gecertificeerd uitgangsmateriaal is echter geen aparte gentechnologievrij-verklaring nodig, mits de vermelding 'ggo' op het NAK-certificaat (etiket) ontbreekt. Voor uitgangsmateriaal zonder NAK-certificaat kan een eenvoudige gentechnologievrij-verklaring worden gebruikt, speciaal voor uitgangsmateriaal. Deze verklaring staat op de Skal-website.

Vermeerdering ten behoeve van de biologische teelt

Vermeerdering ten behoeve van de biologische teelt (productie van zaaizaad en vegetatief teeltmateriaal zoals pootgoed, stekken, enten) vindt altijd plaats in biologische grond volgens de biologische productievoorschriften.

In het ideale geval vindt de vermeerdering plaats vanuit biologisch uitgangsmateriaal. In de meeste gevallen zal dit echter niet mogelijk zijn. Voor de vermeerdering is daarom het gebruik van gangbare moederplanten (plant uit gangbaar zaad voor de zaadteelt) en gangbare uitgangsplanten (voor de teelt van vegetatief teeltmateriaal) toegestaan.

Bij éénjarige teelten moet de moederplant/uitgangsplant vanaf de inzaai, het planten of poten biologisch geteeld worden.

Bij blijvende teelten moet de moederplant/uitgangsplant ten minste twee teeltseizoenen biologisch geteeld worden.

Zoals hierboven al is vermeld moet de moederplant/uitgangsplant in biologische grond worden ingezaaid, geplant of gepoot. Het zaad, de plant of het pootgoed waaruit de moederplant/uitgangsplant groeit mag gangbaar zijn, maar mag niet ontsmet of behandeld zijn met chemisch-synthetische middelen. U hoeft hiervoor geen ontheffing aan te vragen. U moet wel kunnen aantonen dat alleen toegelaten middelen gebruikt zijn.

Het zaaizaad dat uit de moederplant gewonnen wordt of het vegetatief teeltmateriaal dat van de uitgangsplant gewonnen wordt (bij blijvende teelten na twee teeltseizoenen) mag als 'biologisch' worden aangeduid en worden uitgezaaid/geplant/gepoot in de biologische land- en tuinbouw.

Na de oogst van het zaaizaad of vegetatief teeltmateriaal kan de moederplant/uitgangsplant (die uit gangbaar zaad/teeltmateriaal is gegroeid) in de meeste gevallen alleen als gangbaar product worden afgezet (bijvoorbeeld als veevoeder). Als het zaaizaad of vegetatief teeltmateriaal wordt afgekeurd (door de NAK) voor gebruik als zaaizaad of vegetatief teeltmateriaal, dan moet ook dit als gangbaar product worden afgezet.

Beperkte mogelijkheden voor vermeerdering in grond in omschakeling

Vermeerdering (teelt van zaaizaad/vegetatief teeltmateriaal) moet plaatsvinden in biologische grond. Moederplanten of uitgangsplanten die worden geteeld in grond die nog aan het omschakelen is kunnen géén zaad of uitgangsmateriaal leveren dat als biologisch mag worden aangeduid. Er zijn zeer beperkte mogelijkheden dit zaad of uitgangsmateriaal toch te gebruiken. Na 31 december 2003 moet echter alle zaad en uitgangsmateriaal van biologische oorsprong zijn, omdat dan de overgangperiode voor het gebruik van gangbaar zaad of uitgangsmateriaal (via ontheffing) is afgelopen. Van de hieronder aangegeven mogelijkheden kan met ingang van het jaar 2004 geen gebruik meer worden gemaakt.

De mogelijkheden zijn:

- zaad/uitgangsmateriaal geoogst binnen 12 maanden na de startdatum van het perceel (dus in het eerste jaar van de omschakeling) mag niet worden verhandeld met de aanduiding 'biologisch'. Dit zaad/uitgangsmateriaal mag wel gebruikt worden voor eigen gebruik.
Afhankelijk van het zaai-, poot- of oogsttijdstip van het product dat uit dit zaad/uitgangsmateriaal wordt geteeld (dus de tweede generatie), mag dit tweede generatie product worden aangeduid als 'in omschakeling' of 'biologisch'.
 - In geval van éénjarige teelten
Als de oogst van het (tweede generatie) product tussen 12 en 24 maanden na de startdatum van het perceel valt, mag het worden aangeduid als 'in omschakeling'. Als het inzaaien/poten/planten plaatsvindt na 24 maanden na de startdatum dan mag het product worden aangeduid als 'biologisch'.
 - In geval van blijvende teelten
Als de oogst van het product tussen 12 en 36 maanden na de startdatum van het perceel valt mag het worden aangeduid als 'in omschakeling'. Als de oogst plaatsvindt vanaf 36 maanden na de startdatum dan mag het product worden aangeduid als 'biologisch'.
- zaad/uitgangsmateriaal geoogst na 12 maanden na de startdatum (dus vanaf het tweede jaar van de omschakeling) mag worden verhandeld met de aanduiding 'in omschakeling', maar uiterlijk tot en met 31 december 2003.